

tots ells en Alart, *l. c.*; d'ací es passa a accs. més allunyades, però sempre en el mateix ordre d'idees, com la de BABAROTA,³ el sentit del qual es retroba, junt amb el de 'babau', en *baboia*, *-oiada*. Molt lluny ens duria una enumeració de les formes paral·leles en les llengües romàniques veïnes (ast. *babayu* 'balbau', etc.), i no cal repetir-la, perquè ja es va donar en el DCEC s. v. *babieca* (I, 357a, 36, etc.).

Afegim-hi encara val. *embabuixar*: «falsa parlera, / vella velera, / m'embabuxà / y ·m tabuxà: / de tot mentia», JRoig (*Spill*, 2033; ed. 1531, fº 21; que Cuervo, *Apunt.*, p. 188, ja relaciona amb el cast. *emba(b)ucar*), segons Chabàs encara usual a València per a «embelesar». Però *embabuixar* l'usa, en cat., Tagell en la seva Relació de 1740 i sovint el val. MGadea (*embabucar amb alguna beguda, amb salameries*, T. del Xè I, 23; II, 12; avui a Ribagorça *embabuquit*, *-ida* 'embadalit, embadocat' («calla, dona: me vay quedà *embabuquida*», cospat per M. Soldevila rector d'Açanui, 1959).

Men. *embaumar* 'ensarronar'. «Es senyor dirà lo que voldrà —replicà madona—, però em pens que moltes vegades t'*embaumas*», Ruiz i Pablo, *Nov. Men.*, 26, on hi ha encreuament dels mots anteriors amb el sinònim men. *embetumar* (*AlcM*), derivat figurat de *betum* (cf. *raspallar* i *enllustar* en el sentit de 'adular' (res a veure els gallicismes recents *baume* 'bàlsam' i *embaumar* 'donar fragància', contra *AlcM*).

La terminació *-au* és sens dubte singular, tant que podria desorientar-nos cap a cercar una etimologia diferent: *babau* designa diverses espècies de verms en parlars occitans i altres animals inferiors, un poc com hi ha *gripau*, *grapau*, al costat de l'oc. ant. *bàbi* «cra-paud». Però l'explicació de *-au* en *babau* s'ha de cercar pel mateix camí que la dels fr. *nigaud*, *badaud*, *maraud*, *costaud*, de sentits iguals o semblants als del nostre *babau* i també d'arrels conegudes. Ja ho digué breument E. Vogel en els seus *Neukatalanische Studien*, 68, o sigui per un escampament de la terminació onomàstica *-au(d)*, que a força de repetir-se en moltes dotzenes de noms propis d'home, que tot essent de nissaga germànica sovint pertanyen o són atribuïbles a radicals romànics, donava al poble la impressió de ser un mer sufix utilitzable per caracteritzar un individu: *Brutau*, *Potau*, *Patau*, *Barrau*, *Guerau*, *Arnau*, *Renau*, *Gombau*, *Garrumbau*, *Guanalgau*, etc.; d'on moltes creacions noves de substantius o adjectius comuns, en català, i en les llengües romàniques veïnes de l'Est i del Nord (it. *cataldo*, *castaldo*, *mangualdo* ~ *manigoldo*, *ribaldo*, oc. ant. *baganau* 'fútil', *badau* 'badoc', *badau* 'espècie de bertrol', etc.); i el mateix *gripau* o *grapau* no és pas segur que no vagi néixer d'aquesta manera.

¹ Aquest es pot aplicar als membres balbs (*AlcM*), però els textos populars d'Eivissa el mostren més sovint aplicat a la benèfica de les persones. L'etimologia *BALBULUS, diminutiu suposat de BALBUS, que li assigna *AlcM* seria a base de dissimilació de les *-L-L-* a Mallorca i Menorca, seguida d'eliminació de la final en el parlar modern d'Eivissa. Però la

forma sense *-l* ha existit també a Mallorca, com ho mostren el femení *bamba* usual a Manacor, etc., *bambada*, *bambetjar*, etc. (*AlcM*); *embambat* 'badoc' BFerrà, *Com* (*IdOr.* I, 180), GCortès (id. id. VIII, 109), *embambar-se* (GCortès, id. VIII, 34); per tant, hem de creure més aviat que la *-l* de *bàmbol* sigui afegida, com la de *ninxol*, *cérvol*, *Pàndols*, *rúfol*, etc. Cal, doncs, abandonar la construïda etimologia de l'*AlcM*, i veure-hi una creació expressiva paral·lela a *bab-*: *bambús* (id. (Ag.), mall. *bamberoies* i *bambarioles* 'petitesses beneïtes', *bamba* 'pasta o coca molt tova i poc delicada'; un mot olotí *bambania*, que més que «permissió en sentit irònic o despectiu», com afirma *AlcM*, a fi de poder-lo encaixar forçadament en l'etimologia ll. VENÏA 'permís, d'impossibilitat òbvia (per raons fonètiques, lèxiques i formatives, començant per l'accentuació), deu significar 'consentiment) de persona digna de commiseració per la seva fluïxetat, innocència', etc. — ² Una altra expressió, segurament infantil o pastoril, de la qual no trobo altra notícia, és la d'una mena de ball popular dita *babau*: «ballarem pabanes, / *babaus* i rotllets / y ab mil cabrioles / nos hi havem de fer» en unes «lletres» nadalenesques pastoril (núm. 1, v. 18) impreses a Manresa en lletra de c. a 1800. — ³ No cal fer un article especial per a aquest mot, la formació i procés semàntic del qual són prou clares. Dos sentits fonamentals: A) 'ninot o imatge humana que espanta els éssers de poc seny': a) 'espantall, espantacells' [1479, Joan Esteve]; b) 'fantasma' (*AlcM*, § 3); c) 'persona inútil com un ninot' [1460, *Spill*, 5562; *AlcM*, § 2] B) *babarotes* 'accionats vans i aparatosos': a) 'gesticulacions escarnidores' (*AlcM*, § 6); b) 'gestos ostentosos per donar enveja' (*AlcM*, § 4) d'on 'exhibició pública innecessària' (*AlcM*, § 5). Hi hagué una variant formativa més elemental *babota* [JRoig, *Spill*, 5563, quasi amb el mateix valor ací que en el citat vers 5562]. Avui persisteix *bubota* a Mallorca, tant en el sentit *Ab* (*BDLC* x, 477), com en *Aa*: «un dia, per un conhort, / vaig dir a sa meua allota: / —¿Vols-te llogar per *bubota*, / per guardar un ase mort?» (*Moll, Amoroses*, 101). Aquesta *u* és deguda a la influència del sinònim *bu* 'papu', ben usual en castellà, i que pràcticament és català i universal, car és el so que emet el «papu» per tal d'esporguir els infants (que també contribuiria a la formació de *papu* i del ross. i cat. general *babau*). En el País Valencià a aquest personatge se'l batejà amb el popularíssim nom propi de *Tòni*, i la combinació acabà cristallitzant en el mot valencià per a 'papu': *el butòni*: «esta frase --- fa als xiquets --- el mateix efecte de que ja ve 'l butòni!» (T. del Xè I, 113; *Vocab. Val.*, p. 32; J. G. M.).

BABORD, 'costat esquerre del vaixell, mirant a proa', del fr. *babord*, i aquest, del neerl. *bakboord* id., compost de *bak* 'esquena, el darrere', i *boord* 'borda', perquè el pilot antigament estava situat a ESTRÍ-